

Telegraful Român

Organ național - bisericesc. — Intemeiat în anul 1853 de Mitropolit

Onor. Asociațiunea pentru literatura română și cultura poporului român
Sibiu
Str. Șaguna 8

Abonamentul
pentru parohii cl. I Lei 800; cl. II Lei 600; cl. III Lei 500. Particulari Lei 1000. Autorități și străinătate Lei 1500. De sprijin Lei 1500 Pentru America 10 Dolari.

Articolele și corespondența
se adresează REDACȚIEI Telegrafului Român, Sibiu, str. Mitropoliei 45 — Articolele nepublicate nu se înapoiază. — Scrișorile nefrancate se retuză.

Prețul inserțiunilor
un cm.² 12 Lei pentru odată; dacă se publică de mai multe ori se dă rabat corespunzător.

Abonamentele și inserțiunile
se adresează ADMINISTRĂȚIEI Telegrafului Român, Sibiu, strada Mitropoliei Nr. 45.

În ședința din 17 Iulie a. c., Consiliul de Miniștri a luat hotărârea fericită de a denunța Concordatul încheiat în 10 Iunie 1927 la Roma de către cardinalul Gaspari, ca reprezentant al Vaticanului, și V. Goldiș, ca reprezentant al Statului român; Concordat ratificat de corpurile legiuitoare românești în 27 și 29 Mai 1929, fiind Ministru al Cultelor Dr. A. Vlad.

Hotărârea aceasta este îndreptățită din toate punctele de vedere și salută în deosebi de Biserica ortodoxă română ca un act de reparație a umilirii la care a fost supusă timp de 20 de ani.

Căci, dacă în general concordatele încheiate de Vatican cu diferitele state, începând dela faimoasa „Concordie” dela Worms (1122) și până astăzi, sunt niște compromisuri abil montate și cel mai adesea păgubitoare pentru statele contractante, apoi Concordatul încheiat cu Statul român poate fi socotit pe drept ca un mare succes al Vaticanului și o patentă doveditoare de slăbiciune a politicienilor noștri de pe acea vreme; atât de bine a știut Vaticanul să trăgăneze lucrurile timp de 7 ani (1920—1927), după vechea sa metodă verificată ca eficace, și atât de bine a știut să-și aleagă oamenii și momentul pentru a-și da curs năzuințelor sale medievale de dominare a statelor.

Intr'adevăr, un studiu comparativ al Concordatului român și al celorlalte concordate încheiate de Vatican cu diferite țări catolice și ortodoxe, duce la încheierea că niciun alt stat nu și-a apărut mai slab interesele decât Statul român în fața năzuințelor de subjugare și dominare ale catolicismului. E destul să amintim energicul și documentatul discurs rostit de I. P. S. Mitropolit Nicolae al Ardealului în ședința dela 23 Mai 1929 a Senatului român, cu prilejul discuției pentru ratificarea Concordatului, discurs în care I. P. S. Sa a dovedit, într'o formă magistrată, că încheierea Concordatului a fost păgubitoare sub toate raporturile pentru Statul român, care se pune în slujba prozelitismului catolic și-și nesocotea propriile sale drepturi, creând în același timp privilegiul unei Biserici minoritare în dauna Bisericii majoritare.

I. P. S. Sa a dovenit în primul rând că Concordatul este antic constituțional, deoarece, conform art. 22 din Constituția atunci în vigoare, raporturile dintre diferitele culte și Stat trebuiau să fie stabilite „prin lege”, așa cum au fost stabilite raporturile dintre Biserica ortodoxă și Stat, nu printr'o convenție dela egal la egal, cum s'a procedat față de cultul catolic, jignind astfel pe credincioșii Bisericii ortodoxe, cari constituie majoritatea covârșitoare a cetățenilor țării.

Apoi I. P. S. Sa a arătat marea nedreptate ce se săvârșea pe seama Bisericii ortodoxe prin sporirea die-

Denunțarea Concordatului român cu Vaticanul

cezelor catolice cu încă două, încât Biserica catolică avea, la un număr de 2.500.000 credincioși, 12 dieceze, în vreme ce Biserica ortodoxă, la un număr de 13.000.000 credincioși, n'avea decât 18 eparhii. La protestul Bisericii ortodoxe față de această nedreptate, Guvernul a răspuns în chip ipocrit că vina este a Bisericii ortodoxe, care n'a cerut mai multe eparhii. Adevărul este însă că Biserica ortodoxă ceruse în mai multe rânduri sporirea eparhiilor, dar i se refuzase și, pe de altă parte, Biserica ortodoxă nu putea stărui prea mult în aceste cereri, fiindcă ea ținea seamă de greutatea poporului românesc, cu ale căruia aspirații se indentifica, spre deosebire de Biserica catolică, ale cărei interese prozelitiste și de dominare îi impuneau sporirea cu orice preț a eparhiilor.

Intențiunile cu care Vaticanul a încheiat Concordatul cu Statul român răsar de altfel din felul cum au fost formulate toate articolele Concordatului.

Astfel, art. 10 din Legea Cultelor prevedea că titularii eparhiilor să fie cetățeni români. În contrazicere cu această dispoziție, Concordatul român prevede la art. V, alin. 1, că, printr'un acord comun, pot fi instituiți și *cetățeni străini*. Niciunul dintre statele care au încheiat concordate cu Vaticanul n'au admis o astfel de derogare, nici chiar mica Republică letonă, care avea 1.600.000 locuitori, și aceasta a știut să-și apere interesele, neadmițând ca episcopii să fie de altă naționalitate decât cea letonă. La noi, în schimb, s'a acceptat ca nu numai episcopii să fie numiți dintre străini, ci și canonicii, profesorii de seminar și preoții de parohie.

De asemenea, Legea cultelor delara la art. 27 că episcopii trebuie să obțină *aprobarea* Regelui înainte de

a fi introduși în funcțiuni. Art. V. din Concordat prevedea însă că „Sfântul Scaun, înaintea numirii lor (a episcopilor) va notifica guvernului Regal persoana de a fi numită pentru a constata, de comun acord, dacă nu cumva ar exista în contra aceleia rezoane de ordin politic. Ori, între a *aproba* alegerea unui episcop și a *constata, de comun acord*, dacă nu este vreo piedecă la numire, este o mare deosebire. În afară de Statul român, niciun alt stat concordatar n'a acceptat formula aceasta, toate rezervându-și dreptul de a hotărî singure dacă aprobă sau nu numirea unui episcop făcută de Papa.

La fel de slabi sau nepricepuți s'au arătat exponenții politici ai țării noastre la încheierea Concordatului și în ce privește numirea celorlalți demnitari și slujitori catolici, ca: prepoziți, canonici, abați, etc. Statul nu și-a rezervat niciun drept, niciun amestec în numirea acestora, el având numai datoria de a-i plăti, în vreme ce alte state concordatate, Bavaria, Polonia, Italia, n'au îngăduit să se facă nicio numire de preot fără învoirea guvernului.

Chiar și în chestiunea jurământului cerut de Legea Cultelor ca să fie depus de episcopi înainte de a-și ocupa scaunele se observă izeuitismul și reaua credință a reprezentanților catolici la făurirea Concordatului. Căci, în vreme ce în alte Concordate, ca cel italian și cel polon, episcopul se obligă, în numele clericilor săi, că nu va participa la nicio acțiune împotriva Statului, în Concordatul român este omisă această parte, ca și aceea în care episcopul se obligă să se preocupe de binele și interesele Statului.

În ce privește regimul școlar, deși problema învățământului confesional era reglementată de Stat în mod a-

mănunțit, prin legi speciale, Vaticanul a reluat problema în Concordat, smulgând Statului român un regim de favoare. De pildă, în vreme ce pentru Biserica ortodoxă art. 34 din Legea Cultelor atribuia Statului dreptul de a stabili, de acord cu Sf. Sinod, programa de studii și normele numirii profesorilor în seminariile teologice, prin art. XV din Concordat cultul catolic obținea dreptul de a avea în fiecare eparhie câte un seminar, condus *numai* de episcop, excluzându-se orice intervențiune din partea Statului, cu excepția programei de predare a limbii române și a istoriei României, care erau alcătuite de Stat, cu o serie de îngrădiri puse de Concordat.

De asemenea, potrivit unei tradiții constante în toate țările, Legea învățământului particular cerea prin art. 37 ca școlile particulare conduse de ordine călugărești și congregații școlare recunoscute să aibă ca limbă de predare limba română. Dar iată că, prin art. XIX din Concordat, școlile ordinelor și congregațiilor religioase erau puse sub dependența episcopului local, cu dreptul de a-și fixa limba de predare. Urmarea firească a acestei măsuri a fost că, din numărul de 45 școli secundare călugărești, abia *una singură* (școala civilă de fete din Sighet), a introdus româna ca limbă de predare, iar din cele primare *nici una*, păgubind astfel imens de mult cultura românească.

O problemă încă și mai spinoasă în legătură cu Concordatul este aceea a regimului averilor, regim prin care catolicismul a intrat în posesiunea unor imense averi, asupra cărora nu avea niciun drept legal. Căci, așa cum Legea de organizare a Bisericii ortodoxe române a constituit *sesi* pe seama mitropoliilor și episcopioilor, dându-le *în uzufruct*, iar Statul rămânând de fapt proprietarul acestor bunuri, tot asemenea și în Statul ungar episcopioile și capitulurile posedau, cu titlul de uzufruct, mari latifundii, care n'au aparținut niciodată de drept Bisericii catolice. Ei bine, prin art. XIII din Concordat, Statul român a făcut imensa greșală de ordin juridic de a consacra în formă legală dreptul de proprietate al Bisericii catolice asupra acestor latifundii. Și astfel, cu prilejul reformei agrare de după primul război mondial, Statul a plătit uzufructuarilor acestor latifundii, so. cotate ca „proprietate bisericască”, enorme prețuri de expropriere.

Și greșeala nu s'a oprit numai aici, ci, prin Concordat, Statul român a consimțit ca toată renta aceasta de expropriere, în sumă de mai mult de o jumătate de miliard, să fie concentrată într'un fond unic, (Patrimoniul sacru), pus sub administrația exclusivă a episcopilor catolici și folosit, firește, nu odată, pentru acțiuni alăturate sau împotriva Statului român.

Aceeași greșală a făcut-o Statul român, când prin art. XIII din Concordat a trecut „Fondul religios” și „Fondul de studii” în administrația Bisericii catolice. Aceste fonduri, create pe vremuri de Ungaria pentru susținerea și expansiunea catolicismului maghiarizant, erau de fapt un

Maica Domnului

*Din icoana cu ștergar înflorit de-o mână dalbă,
Maica Domnului veghează și din ochi privirea-i caldă
Se răsfânge'n stropi de tihnă când cu mâini de rugăciune
Noi cerșim milostivire în genunchi la'nchinăciune.*

*Candela răsfânge raze peste chipul de lumină,
Busuiocul din icoană dă mireasmă de odihnă
Și-i atâta pace'n suflet lângă Maica Precurată,
Încât firea omenească la icoană-i împăcată.*

*Maica Domnului, Te roagă Celui Sfânt născut din Tine,
Cel ce poate omenirea cu cuvântul s'o aline,
Să presare'n lume pace, dragoste și înfrățire,
Sub un veac de înnoire să primim noi mântuire.*

Preot ȘTEFAN TASCIANU

patrimoniu al Statului, administrat de Stat. Noi, în loc să ne întrebăm dacă nu s'ar da mai bine o altă întrebuintare acestor Fonduri, am încredințat catolicilor, prin Concordat, chiar și administrarea lor, lucru pe care li l-au refuzat în chip constant guvernele Ungariei catolice.

Acolo însă unde abilitatea alcătuirilor Concordatului răsare mai viu, este de sigur în formularea articolului privitor la averile patronale. Căci deși Statul român n'a putut admite existența instituițiilor medievale, primejdioasă din punct de vedere național, a *patronatului*, desființând-o prin Legea de organizare a Bisericii și prin Legea Cultelor, totuși făuritorii Concordatului au găsit mijlocul ca o foarte mare avere, constând din clădiri sfinte, case parohiale și alte bunuri, asupra cărora dreptul de proprietate era al patronului (respectiv al Statului), să fie cedate în posesiunea perpetuă a Bisericii catolice. Și doar se știe că parohiile patronate nu erau altceva decât posturi înaintate ale asaltului de maghiarizare și catolicizare a poporului românesc.

În sfârșit, prin toate articolele sale și mai ales prin cel privitor la personalitatea juridică a Bisericii catolice (art. IX), Vaticanul a izbutit să asigure Bisericii catolice „*ea mai privilegiată situație juridică și economică din România*”, cum se exprima profesorul I. Matei în lucrarea sa „Valoarea Concordatului încheiat cu Vaticanul” (Sibiu, 1929, p. 80), pe care am folosit-o mult la alcătuirea acestui articol.

Pentru toate motivele înșirate mai sus și pentru încă multe altele, orice guvern român, gelos de suveranitatea sa și conștient de drepturile sale, avea datoria să denunțe Concordatul încheiat cu Roma sau măcar să-i limiteze urmările dezastruoase, prin legiuiri speciale ulterioare, cum s'a procedat cel mai adesea în alte state, unde Concordatele n'au fost aplicate ca atare, ci încadrate în alte legiuiri care le diminuau importanța sau le contraziceau în părți esențiale. Așa a fost cazul cu Concordatul încheiat de Napoleon și cu cel bavarez, publicat la 26 Mai 1818:

La noi s'a făcut, ce-i drept, o încercare de abolire a Concordatului. La 2 Aprilie 1932, un grup de 27 parlamentari români au prezentat Camerei Deputaților un temeinic proiect de lege pentru denunțarea Concordatului, dar timp de trei ani, până în 1935, acest proiect a trebuit să treneze prin tot felul de comisii și contencioase, pentru ca la urmă să nu

Opera socială a Bisericii

II

Între propunerile pe care Părintele Avram Petric dela Deva le făcea pentru opera socială a Bisericii în sectorul foarte important al asistenței sanitare, propunerii pe care le-am publicat într'un număr precedent al „*Telegrafului Român*”, era și următoarea: „Crearea de fonduri speciale în fiecare parohie pentru procurarea medicamentelor de primă necesitate, precum și a materialelor și instrumentelor medicale de prim-ajutor, creându-se în același timp un mic dispensar medical pe lângă fiecare casă sau oficiu parohial sătesc — mai ales”.

În privința aceasta există însă o inițiativă mai veche, din 1943, a I. P. S. nostru Mitropolit Nicolae, care a sesizat nevoia ca preoții să vie în ajutorul bolnavilor și în circulara cu Nr. 9285—943, a pus la înima fiecărui preot „să se îngrijească, a întocmi pe lângă oficiul parohial și cu concursul organelor parohiale o mică „*Farmacie parohială*” cu articole medicamentare de prim ajutor pentru cei ce se îmbolnăvesc, ca: aspirină, piramidon, purgative, apă de plumb, tinctură de iod, bicarbonat, ceaiuri de tot felul de plante, etc. etc., cum și 2—3 termometre pentru luarea temperaturii bolnavilor, vată, pansamente, etc. La alcătuirea ei și la folosirea ei

se aleagă nimic. Căci doar nunții papali, cari au venit la noi cu toată aroganța proprie catolicismului și agenților lui, nu trebuiau să doarmă. Aceștia s'au amestecat totdeauna în chestiunile Statului și Bisericii noastre, depășindu-și cu totul limita modestiei, ca reprezentanți diplomatici ai Scaunului papal. Să nu amintim decât de cunoscutul caz Marmagi, care a făcut atâta vâlvă la vremea sa.

În astfel de condițiuni, Statul român și Biserica ortodoxă au trebuit să îndure până acum consecințele slăbiciunii și greșelilor unor politicieni cari, la strâmoare, au aruncat vina unii pe alții, dar n'au îndrăznit să ia taurul de coarne, cu toate protestele reprezentanților Bisericii ortodoxe și ale foarte multor alți oameni de bună credință.

De aceea Biserica ortodoxă română a primit cu vie satisfacție hotărârea Consiliului pe Miniștri, hotărât de bunul fiu al Bisericii, dl Dr. Petru Groza, de a abroga legea pentru aprobarea Concordatului din 1929, considerând acest gest ca o reparație de mult așteptată a nedreptății ce s'a făcut Bisericii ortodoxe majoritare.

Emilian Vasilescu

rea medicamentelor preotul va lua statul medicului de circumscripție ori al altui medic”.

Dar I. P. S. Mitropolit Nicolae nu se oprea numai la acest îndemn foarte bine venit, ci trecea și la dispoziții precise pentru crearea fondurilor necesare înjghebării farmaciei parohiale și ajutorării bolnavilor săraci: „Pentru a sări în ajutorul bolnavilor lipsiți de mijloace, spune I. P. S. Sa, dăm indemn cucernicilor noștri preoți și prin ei organelor noastre parohiale și societăților creștinești de bărbați și femei din parohiile noastre, să folosească venitul pământurilor parohiale, fie că sunt date în arândă, fie că sunt lucrate de credincioși. Începând cu anul acesta pământurile parohiale nu vor mai fi date în arândă, ci se va angaja obștea credincioșilor să le lucreze ea și din venitul produselor vor fi ajutați bolnavii săraci, apoi copiii, neputincioșii ori oameni năpăstuiți din orice pricină (incendiu, inundații, grindină, etc.). Cei cu plug vor ara pământul, cei cu car vor căra bucatele, cei cu coase vor cosi, cei cu mâna de lucru vor seceră, plivi, etc. etc., și astfel prin munca de bună voie a tuturor va fi lucrat pământul, fânașul etc. parohial și roadele lui vor fi întrebuințate cum am spus aici. Cine va înțelege acest indemn al Nostru, va ști prețui foloasele de ordin moral cari vor rezulta din o asemenea muncă obștească pentru ajutorarea celor lipsiți în orice chip”.

I. P. S. nostru Mitropolit nu pierdea din vedere nici indemnul către preoți de „a-și cumpăra pentru biblioteca parohială unele cărți cari să-l orienteze în lucrarea de ridicare a stării sanitare a poporului nostru” și îndatora pe fiecare preot „să raporteze din șase în șase luni despre felul cum a pus în aplicare indemnurile cuprinse în această circulară și despre rezultatele activității ce a desfășurat pe terenul îngrijirii de sănătatea poporului”.

Fișec ar fi deci să nu mai cerem dări de seamă dela parohii și protopopiate pentru activitatea socială, ci să cercetăm arhiva Sf. Arhiepiscopii pe ultimii 4—5 ani și să extragem din rapoartele parohiilor și protopopiatelor realizările concrete ce au izvorit din aceste prea frumoase indemnuri și porunci. Cum însă fierarul, dacă are clește, nu mai bagă mâna în foc..., preferăm, deocamdată, să așteptăm răspunsuri la apelul nostru, din care să extragem și să dăm publicității opera socială a Bisericii în Arhiepiscopia de Alba Iulia și Sibiu.

Mărturisim însă că, în nerăbdarea noastră și în credința noastră că răspunsurile la apelul ce au făcut, vor sosi prompt

și din abundență, încercăm o oarecare decepție, mai ales că acum toate zările sunt pline de rezultate pe tărâm practic, difuzate cu promptitudine de responsabili de presă ai tuturor organizațiilor muncitorești din câmpul muncii manuale și intelectuale.

Să fim bine înțeleși: nu ne indoim nici o clipă de existența operei sociale a Bisericii, dar am voi s'o facem cunoscută cât mai curând și cât mai complet.

Al doilea răspuns care a sosit în urma apelului nostru este tot al unui colaborator al *Telegrafului Român*, Părintele Ștefan Tascianu, autorul atâtor frumoase poezii, care ar merita să fie adunate cu vremea într'un volum.

Părintele Tascianu este preot în satul Toderița, la 12 km. de Făgăraș. Credințioșii acestei parohii au reparat casa parohială, au închis cimitirul bisericii, au ridicat în răstimp de doi ani trei troițe pe hotarul comunei și au ajutat cu suma de 11.828 lei pe credinciosul Gheorghe Țibelea, care a fost timp de șase ani prizonier în URSS. Cu acești bani, săteanul Gheorghe Țibelea, a cărui gospodărie a suferit mult în lipsa sa de acasă, și-a cumpărat o vacă și n'ovărășie cu câte un alt sătean credincios, își lucrează pământul.

Al treilea răspuns este al Părintelui Petre Căruntu din Parohia Micfalău-Treiscăune. C. Sa avea obiceiul. încă pe vremea studenției, să culegă plante medicinale, orientându-se după cartea d-lui V. Voiculescu: „Toate leacurile la îndemână”, și să cumpere medicamente pentru cei nevoiași. Obiceiul acesta îl păstrează și astăzi. Astfel, „pe lângă slujbele din Molitvelnic, dau celui ce vine la mișe și un leac tămăduitor, îmbinând puterea credinței și a științei întru tămăduirea sufletului și trupului bolnav”, ne scrie Părintele. De asemenea a participat activ la compania anti-tifică, cercetând cu echipa casă de casă.

Un alt obicei bun al Părintelui P. Căruntu este că ori de câte ori e „invitat la un botez sau la cununie, spre a binecuvânta masa”, în loc de orice cadou, dăruiește la botez Noul Testament, la cununie Biblia. Așa se creează legătura între credincioși și Păstor și credincioșii ajung „să se adape din izvorul cel neseecat al Domnului”. Dania o desăvârșește prin tălcuirea Sf. Scripturi la școala duminicală și în alte ocazii”.

Mulțumim Părintelui Ștefan Tascianu și Părintelui Petre Căruntu pentru răspunsurile trimise și credem că și ceilalți P. C. Preoți și Protopopi vor învinge modestia sau, fie-ne iertat, grija de cele multe, trimițându-ne cât mai curând scurte dări de seamă despre activitatea socială pe care o desfășoară împreună cu credincioșii.

T. R.

FOIȘOARA

Primele acte ale unirii

Primul act oficial autentic în chestia unirii Românilor ardeleni cu Roma e cererea statului catolic ardelean din Sept. 1697: „Cu supunere cerem dela M. Sa o diplomă pentru unirea Românilor cari locuiesc în Transilvania și cari nu pretind altceva decât ca M. Sa să se îndure a-l face părtași pe preoții și călugării de rit grec de aceleași privilegii și drepturi, de care se bucură acum nu numai preoții romano-catolici, dar chiar și preoții unitari, luterani și calvini” (Popovici Gh., *Uniunea*, 1901, p. 39).

Pentru a susține această cerere pleca Baranyi la Viena (Nilles 193. Cult. Cr. 1913, p. 464—5).

Deodată cu el sosea acolo și vestea despre câștigarea războiului la Zenta, care făcea posibilă darea diplomei cerute, fără frică de îndospenirea prin ea a protestanților ardeleni. Totuși curtea s'a decis greu la pornirea acțiunii riscate, cerute de statul catolic ardelean. În 8 X 1697 (Hurm. Fragm. 1900, p. 26), chemă la sine pe șefii guvernului ardelean, pe guvernatorul Gh. Banfi și pe cancelarul N. Bethlen, calvini,

și pe tezaurarul Șt. Apor, catolic și șeful statului catolic ardelean, ca să stoarcă și învoarea celor doi dintâi la darea diplomei cerute de al treilea. Ei au plecat în 7 XI. „Aceasta a fost începerea unirii Românilor din Ardeal și părțile Ungariei împreunate, despre care Bethlen Miklos scrie: „Atunci în anul 1697 noi trei înși (...) eram în Viena sau Becu și odinioară fiind în conferințe, Kinski luă înainte instanța statului catolic în care punctul cel dintâi suna despre unirea aceasta... Noi amândoi, eu și guvernatorul ziserăm, că noi nici de vestea instanței aceleia n'am auzit, și precum vedem, este împotriva celor trei religii din Ardeal, și mai vărtos împotriva religiei calvinești, căreia noi numai mădulari îi suntem, măcar că suntem cei mai de frunte, pentru că în religie nu este guvernator, nici cancelar, că dreptăcea noi nu putem grai la aceea ș. c. l. Zice Kinski: „Nu graiți ca calvini, ci graiți ca consilierii împărătești” ș. c. Noi destul am tudământ și instanță încă am dat împăratului în contra instanței aceleia, dară nemica am isprăvit, că rezoluția tot s'a dat”. Dintru acestea poți culege cât s'au nevoit dușmanii spre stricarea neamului românesc, dară la anii viitori și mai chiar o vei vedea aceasta. Iesușii încă așa luca pentru folosul Românilor, ca ei apoi să oblăduiască preste Români...” (Șincai la 1697, Iași 1853, p. 180).

Opoziția consilierilor calvini și prudența lui Kinski († 1699, Bethlen, 176), pe lângă tărgănarea rezolvării cererii au adus rezultatul că rezoluția, apelul imperial pentru unirea preoților români din 14 April 1698, (Arhivele statului Sibiu, sertarul 20 și cartea NB maius G. Haner, 1701—2, p. 795), s'a redactat în termeni cari menajau susceptibilitatea protestanților ardeleni (admițând și răsplătind egal și unirea cu ei) și cari îi nemulțumeau pe solicitanți, reducând condițiile catolicizante ale unirii la una singură: recunoașterea papii. Înfrângerea suferită de Colonic aci prin Kinski (Nilles 195) avea să-i silească pe iezuiți să fabrice și să interpoleze acte cari să cuprindă toate cele 4 puncte fixate de sinodul florentin, de papa Urban VIII (1623—44) și de alți papi drept condiție sine qua non a unirii ortodoxilor cu Roma, ba încă și întreaga credință catolică, a cărei acceptare de către uniți o prescrie Propaganda Fide în 1669 (Nilles 111).

Spre a-și micșora înfrângerea și a repara eșecul, Colonic publică și el un apel pentru unire în 2 Iunie 1698, în care scria că împăratul în 14 April a făcut apel pentru unirea preoților ortodocși cu Roma, dându-le privilegiile celor catolici în schimbul depunerii mărturisirii de credință (?) cu recunoașterea Papii (nu spune că admitea și unirea cu protestanții cu aceeași răsplată)

și că el, cardinalul-mitropolit primat, oferă protecția sa celor ce se vor uni, dacă ei vor învăța, mărturisii și crede tot ce învăța, mărturisește și crede biserica romană, în special cele 4 puncte diferențiale.

Protopopii români n'au primit ca bază de tratare oferta cardinalului, ci pe a împăratului, nu numai pentru că împăratul le cerea mai puțin, dar și pentru că împăratul singur și putea să le dea „privileghiurile”, prețul pentru care trebuiau să-și vândă ceva din religia și biserica lor. Au avut prevederea de a răspica aceasta în manifestul lor din 7 X 1698: „Precum înălția sa împăratul și coronatul craful nostru în milostenia decretului înălții sale ne face părtași”. În postscripte își îngrădesc pactul contra primejdiei de a li-se impune mai mult decât le-a cerut împăratul și restrâng și conținutul aceluși unic punct admis numai la confirmarea mitropolitului și de papă, încolo toate „să se fie cum și până acum; eară de nu ne vor lăsa pre noi și pre rămășițele noastre într'acea așezare, Pecețile și iscăliturile noastre care am dat să n'aibă nicio tărie”.

Ei n'au tratat însă direct cu împăratul, ci cu iezuitul din Alba-Iulia, Baranyi, care primind manifestul după iscălirea lui de protopopi în cursul lunii Octomvrie 1698, spre a împlini dorința șefului său de a-i prezenta un act de unire cu condițiile cerute

Liturghia în genunchi

— Insemnări dintr'un jurnal pastoral —

Lângă parohia mea se afla o careră de piatră. De multe ori am trecut pe lângă ea și priveam cum lovesc pietrarul în blocul de stâncă, pentru ca să facă din el bucăți bune de construit. Se apropiu dintr' o parte a stâncii, pătrundeau în adâncul ei și a prindeau focul. Apoi așteptau retrăsă să vadă rezultatul. Și, dacă nu se orăta, începeau din nou aceeași lucrare ostentivă, până când aveau rodul dorit.

„De atâtea ori am luat pildă dela acești pietrari. Căci parohia era, la început, ca o carieră de piatră, cu sufletul oamenilor împietrit de multe obiceiuri rele. Mai ales cu o obiceiuri rău aveam să mă lupt și se părea că nu-i chip să-i schimb pe oameni de el. Era, adică, obiceiul în parohie să se vorbească în biserică în decursul slujbei. Credincioșii, imprăștiati pe dealuri și văi, veneau la biserică, în duminică și sâmbători, mai mult să audă vești din lumea mare, decât să se roage.

Astfel că, în biserică era multă vorbărie. Un an de zile am încercat în diferite chipuri să smulg această buruienă. Am explicat pe înțelesul poporului sfânta liturghie, le-am vorbit despre felul cum se cuvine să mergem și să stăm în biserică, am încercat să-i îndemnăm să ia parte la cântarea liturgică, în văzătorul făcuse un cor, la mărturisire am pusă vorba pe acest păcat și totuși rezultatul a fost nemulțumitor. Căci povestirea lor era întreținută de un alt obicei al locului, după care femeile tinere trebuiau să meargă în biserică la rudele mai bătrâne să le sărute mâna și de aci prilejul de vorbă, încât, la femei, erau tot felul de păcături.

Aproape că era să mă dau bătut, în această luptă, mai ales că și unii credincioși mă sfătuiau să renunț, „că-i un obicei bun și părintele Nicolae din satul vecin nu l-a putut schimba, măcar că a și lovit cu evanghelia pe cei ce vorbeau...”

Dar pletrarii îmi stăteau mereu pildă. Ei nu se lasau până nu sfârșeau stâncă, oricât de tare ar fi fost. Deci va trebui să caut alte căi spre sufletul oamenilor, pentru ca să-i conving că ceea ce fac ei nu e bine. Voi începe să fac liturghia în genunchi cu tot poporul, mi-am zis. Și într' o duminică dimineața așa am făcut. Ușile împărătești le-am lăsat deschise și părți însemnate din liturghie le-am săvârșit în genunchi cu credincioșii. La ousul ecteniei: „Iară și iară, plecând genunchii noștri, Domnului să ne rugăm”, cei mai atenți în genunchiau îndată împreună cu mine și pe rând și ceilalți. Astfel oamenii au bogat de seamă că s'a schimbat ceva în mersul slujbei; că ea cere mai multă ascultare și evlavie. Nici unul n'ar fi voit să se vadă dovedit de neatenție. Am urmat așa în trei duminici, fără altă explicare, decât aceea că Dum-

Fecioara Maria

Născătoarea de Dumnezeu, în cântările bisericesti

Invățătura că Fecioara Maria este născătoare de Dumnezeu este una din dogmele fundamentale ale Bisericii ortodoxe. De aceea, Biserica a apărut această învățătura de credință, luptând cu inverșunare contra nestorianismului, care socotea pe Maria născătoare omului Hristos (Χριστοτόκος), și adoptianismului, care contesta dumnezeirea lui Iisus, socotindu-l fiu adoptiv al lui Dumnezeu, precum și contra tuturor erezilor asemănătoare acestora.

În pasiunea cu care apăra învățătura sa de credință, Biserica nu se mulțumea a se opune contrariilor numai cu cuvântul, ci le arăta credința sa și prin cultul pe care-l observa cu conștiințiozitate în fiecare zi.

În cele ce urmează vom încerca să arătăm modul în care înnologii exprimă în sfintele cântări bisericesti învățătura că Fecioara Maria este Născătoarea de Dumnezeu — ca o atitudine de serioasă opunere contra tuturor învățăturilor eronate.

Cercetând cu băgare de seamă, vedem cum cântările bisericesti exprimă clar această învățătura, atât direct, numind — foarte des — pe Fecioara Maria Născătoare de Dumnezeu: „Bucură-te... Născătoare de Dumnezeu Feciară, că din tine a răsărit soarele dreptății, Hristos Dumnezeul nostru” (Mineiu: Troparul dela vechernia mică din 2 Febr.), cât și indirect, când numește pe Dumnezeu născut din femeie: „Auzi cerule și ascultă pământule... că Dumnezeu și Ziditorul în zidire trupească s'a îmbrăcat, și cela ce cu mâna tare a zidit făptura, din pântecul zidirii se vede” (Mineiu: Troparul dela ceasul al 6-lea din ajunul Nașterii Domnului) sau: „Astăzi se naște din Fecioara Cela ce are în mână toată făptura, cu scutece ca un

nezeu vrea să ne rugăm cu mai multă cucernicie. Oamenii au rămas foarte impresionați. Așa ceva nu s'a mai pomenit la ei. Era o măsură neobișnuită. În a treia duminică le-am explicat că ne-am rugat în genunchi, pentru ca Dumnezeu să le dea puterea de aici înainte să asculte cu evlavie sfânta liturghie. De atunci fiecare s'a făcut un apărător al liniștii în biserică, iar obiceiul tinerelor de-a merge pela rudeniile mai în vârstă l-am rănduit la sfârșitul liturghiei, când veneau la mir.

Am însemnat acestea spre pildă altora care au întâlnit sau vor întâlni asemenea piedeci în ogorul lor pastoral. Căci oricât de prins ar fi sufletul oamenilor în chinurile unor deprinderi sau patimi, ei nu trebuie să se lăsară de păstori să sufletească, ci să sloboză prin mijloace care pot părea neobișnuite, dar ducătoare la scop.

Părintele VASILE

de el și de congregația de propagandă fidei, le vâri prin fraudă în manifestul protopopilor.

Cele 4 file de hârtie din care era format manifestul (Densușianu, An. Ac. R. S. II, T. II, Buc. 1881, p. 199) aveau gol dosul filei întâi, care conținea în pagina I textul terminat cu data, și postscriptul I, terminat cu sigilul mitropoliei. (Ultimele două șire ale postscriptului arată că el a fost grămădit acolo după ce s'a pus în colțul drept de jos sigilul. (V. fotografia în Nilles 208 și în Lupaș; Doc. ist. trans. I, 1940, p. 465). Argumentarea lui Bunea (Cestiuni, Blaș 1893, II, 26), că grămădirea s'a făcut din cauza că exista deja pe dos traducerea interpolată, nu e deci convingătoare. Pe p. III și IV urmau 27 iscălituri protopopești, cu transcrierea latină sub fiecare, pusă de collectorul iscăliturilor (nefacsimilate de Nilles, p. 210), pe p. V alte 11 iscălituri și postscriptul final, întărit numai cu un sigil protopopesc. Fila ultimă și p. II și VI erau goale. În p. II scrisă Barany, cu ocazia transcrierii latine a iscăliturilor, un text latin al manifestului, cu aparența de traducere a celui românesc din p. I (fără postscript, jumătatea de jos a p. II lăsând-o goală) și cu aparența voită de a fi și el întărit prin iscăliturile ce urmau pe filele următoare.

Textul latin vârit astfel în corpul manifestului nu era însă traducere întocmai,

ci pe lângă unele adause de mică importanță („din bună voia noastră” e amplificat: „libere ac sponte impulsu Divini Numinis”), după declarația „ne unim cu Biserica romiea cea catolică și ne mărturisim a fi mădulările aceștii Biserici site catolicească a Romei prin ceasta carte de mărturie a noastră”, continua interpolarea: Omnia admittentes, profitentes ac credentes, quae illa admittit, profitetur ac credit, praesertim vero illa quatuor puncta, in quibus hactenus dissentire videbamur, quae etiam in clementissimo Suae Sacratissimae Majestatis Decreto ac Diplomate nobis insinuantur. Primind, mărturisind și crezând tot ce primește, mărturisește și crede ea, mai vărtos însă cele patru puncte în care ne deosebim până acum, pe care ni-le indică și Decretul preînțelept al Majestății Sale Preasfințite și Diploma”. Decretul imperial nu indică cele patru puncte și „omnia...”, numai diploma, care e apelul din 2 Iunie 1698 al cardinalului, cum arată varianta și mai interpolată a acestei pseudo-traduceri, trimisă dietei Ardealului și curții imperiale, unde după Majestatis se mai adaugă ac Eminentișsimi Ordinarii. Minciuna cu privire la decretul imperial din 14 Apr. 1698 agravează încă delictul interpolatorului.

Descoperitorul acestui fals, unitul N. Densușianu, îl condamnă în termeni aspri: „Intențiunea frauduloasă este așadar evi-

prunc se înfașă Dumnezeu, cel ce din fire este nepipăit...” (Stihira dela ceasul al 9-lea).

Uneori cântările bisericesti arată pe Fiul cel fără de ani născut sub ani: „Ce te minunezi Marie, de lucrul ce este intru tine? Că pe Fiul cel fără de ani, sub ani l-am născut, zice” (Mineiu: Stihologia 1 dela utrenia din ziua Nașterii Domnului). Alteori arată pe cel neincăput încăput în pântec: „Cel neincăput încăput în pântec? Cel ce este în sânurile Tatălui, cum stă în brațe de Maică? Cu adevărat precum a voit”. (Mărire dela aceeași Stihologie).

În fine, cântările bisericesti atribue Născătoarei de Dumnezeu numiri metaforice, ca: „Vița mlădiței celei neveștejite, scaun de Heruvimi, scară pe care s'a pogorit Dumnezeu, Maica stelei neapuse, ușă prin care a trecut singur Cuvântul, sălașul înțelepciunii lui Dumnezeu, ladă poleită cu Duhul” etc. (Triod: Utrenia de Sâmbătă a cincea săptămână din postul mare).

Incheiu cu unul din cele mai frumoase imnuri care arată nespuse de clar pe Maria Născătoare de Dumnezeu: „O, fericit pântecul tău, fiica lui Dumnezeu. Care cu înțelegere mai mare decât cerul te-ai arătat, că Acela pe carele nu-l începe cerul, tu îl cuprinzi purtându-l! O fericite țitele Fecioarei din care suge cel ce hrănește toată suflarea, Hristos cel ce trup și-a alcătuit din Fecioara” (Mineiu: Stihira 8-a dela Lăudările utreniei din 24 Decembrie).

Din cele tratate mai sus tragem următoarea concluzie: Cântările Bisericii ortodoxe, ca parte constitutivă a sf. Tradițiunii scrise, sunt un bogat izvor de argumente pentru fiil Bisericii spre întărirea și apărarea credinței adevărate despre Fecioara Maria, Născătoarea de Dumnezeu-Cuvântului Iisus Hristos.

Pr. Petru Comaniță

La Sf. Mânăstire Brâncoveanu

Am văzut întâia oară sf. mânăstire Brâncoveanu într' o seară de început de August. Și, nu știu, faima rar întâlnită a acestei mânăstiri, minuna' a ei așezare, peisajul lunar care o făcea să pară mai albă în întunecul pădurilor de munte, suflul de viață de o anacronică simplitate creștină sau toate acestea laolaltă mi-au dat, chiar dela porți, fiorul emoției pe care o simt, de ani de zile, toți cei ce vin să vadă această oază de spiritualitate românească.

Pornești la drum lung, cu piciorul, cu

desagii în spate. Ostenești de cale, pentru ca la capătul acestui drum să și se deschidă un luminiș între munți și păduri și, tocmai atunci când nu te așteptai, din acest luminiș să-ți suradă alb vovodala ctitorie a lui Brâncoveanu. Fie că o vezi scaldată în soare, fie că o poleiește argintul lunii, fie că luminează ea în clarobscurul amurgului sau în zorii dimineții, încântarea este aceeași. Sălbateca frumusețe a naturii a fost încălzită de mâini evlavioase încât, deși așezată în mijlocul munților și al unor păduri seculare, totuși, în fiecare colț te îmbie la odihnă bănci confortabile, ochiul și se încăntă de podoaba florilor străjuind elegante alei, de poezia lacurilor încadrate de sălcii, de grația șerpuitoare a pâraiașelor de munte, care apar zglopii pretutindeni.

Dacă la aceste frumuseți, care încăntă ochiul și sufletul, adaugi atmosfera spirituală dela Sâmbăta, înțelegi ușor de ce vin acolo mii de oameni de toate categoriile sociale și intelectuale, și de toate vârștele. În jurul altarului din pădure se adună țânci de-o schioapă, aduși în copăițele lor de părinții veniți cu căruța cale de zile întregi, copilandri și tineri, moșnegi cu plete și femei de toate vârștele. Din orașe îndepărtate vin acolo profesori și medici, artiști și studenți, atrași și ei de mirajul „Sâmbetei”.

Și prin această multime peștrită zărești neconținut figurile senine și prietenoase ale monahilor. Ici un călugăr zămbitor, mărunț că de abia îl vezi, strănge o mână sau mângâie un obraz de copil. Dincolo, un altul se încrunță zadarnic, pentru că sub fruntea încrunțată lucesc cald luminile ochilor buni. Uneori, la capătul unei alei apare figura de patriarh biblic a I. P. S. Nicolae. Multimea se apropie la început timid; apoi, încurajată de zămbetul cald și de blândețea ochilor, vine să capete binecuvântarea arhierescă. Copiii, mulți și ei ca iarba, se îmbulzesc în jurul Vlădicului cu barbă și plete ninse, care împarte înveselit mângâieri și vorbe bune.

În această atmosferă de senină pietate, de dragoste și frăție între oameni, se petrece în fiecare an la Sâmbăta postul Sfintei Marii. Nu se poate închipui ceva mai potrivit cu sărbătoarea Prea Curatei Maici, decât acest amestec de poezie, fior religios și profundă evlavie. Cei ce au fost o singură dată la mânăstirea Sâmbăta se vor duce mereu. Pentru cei ce n'au fost și n'o cunosc, am scris aceste rânduri: îndemn slab de a merge să vadă această minune.

Mariana Vasilescu

Legea pentru reforma învățământului a fost aprobată de Consiliul de Miniștri și dată publicității. Prin această lege, școlile particulare sau confesionale de orice fel devin școli de Stat. Actualele școli normale se transformă în școli pedagogice. Orientarea întregului învățământ este spre disciplinele științifice și practice.

dentă. Avem înaintea noastră o traducțiune din cele mai mișeșeci și criminale, falsificarea unui document public, a unui tractat politico-bisericesc, pentru a supune pe poporul român catolicilor și a desființa Biserica română de Alba-Iulia” (Independența bisericască, Brașov, 1893, p. 28). Iar primul său comentator, profesorul de istoria bisericii dela Teologia din Sibiu, I. Crișan (în Anuarul școlii sale din 1887/8, p. 18), precizează: „Deosebirea ce există între traducere și original, nu se poate reduce la niște simple variante, care s'ar putea a scrie bunăoară cunoștinței mance a limbei române, în care s'a concipiat actul de unire în original. Din contră, deosebirea este un adaus volnic, făcut cu intențiune, deoarece corespundea scopului urmărit, un adaus făcut la spatele și fără știrea și consensul Românilor”.

Baranyi tipări traducerea interpolată a manifestului (Fiedler, Die Union der Wachsen in Sieb. in Sitzungsb. der Ak. Wien, 1858, p. 373) și-l trimise curții prin Heveneși, cu raport și cu originalul întreg, și dietei Ardealului din 20 X—12 XII 1698 cu cerere în numele preoșimii române, ca să i-se acorde pe baza ei scutirea promisă de împărat în 14 Apr. 1698. Nici dieta, nici curtea n'au primit drept act autentic vrednic de credință traducerea aceea (Originalul care ar fi trădat fraudă fu îngropat până

în 1879 între hârștile lui Heveneși în Pesta).

Dieta în art. X, despre contribuția preoșilor români, hotări: „La petiția preoșilor români, vedem din milostiva rezoluție a M. Sale, că M. Sa așa a dispus cu milă despre contribuția lor obișnuită până acum, ca anume aceia dintre ei cari părăsindu-și religia de până acum ar îmbrățișa vreuna din cele 4 religii recepte, să poată trăi cu libertățile obișnuite până acum ale preoșilor acelei religii, iar dacă rămân în religia lor de până acum, să trăiască în libertatea (?) de până acum. Departe să fie și gândul, că noi am vrea să contravenim milostivei dispoziții a M. Sale, totuși deoarece în această materie nu atât religia trebuie s'o primim, am decis despre ea, să ne adresăm cu supunere M. Sale și să-l rugăm, ca M. Sa acea națiune și pe preoșii ei, pe care înaintașii noștri de demult niciodată n'au primit-o între cele trei națiuni, n'au încorporat-o între ei, cu atât mai puțin au lăsat-o să trăiască în aceeași libertate ea și preoșii ei, să n'o împărtășească de mai mare libertate, decât a avut până acum, spre injuria, prejudiciul și marea supărare a celor trei națiuni. Iar până-l vom consulta pe M. Sa și-l vom obține rezoluția, preoșii români să contribuie ca până acum, chiar dacă și-au schimbat religia, ba încă și proprietarilor lor să le dea ca până acum obișnuitul onorar, așa am decis unanim”.

În continuare articolul ordonă ca gu-

VITRINA CĂRȚII

Jurnalul Patriarhiei din Moscova, Nr. 3/1948, cuprinde:

Partea oficială: Mulțumirile Patriarhului Alexei pentru felicitările de ziua onomastică (12/25 Februarie); Cuvântarea Patriarhului Alexei la investirea episcopului Andrei din Cernăuți și Bucovina.

Viața bisericească: Trei ani dela înscăunarea Patriarhului Alexei; Ziua onomastică a Patriarhului Alexei; 12/25 Februarie — ziua Sf. Alexei la Academia Teologică și Seminarul Teologic din Moscova; Însmormântarea Patriarhului Nicodim din România; Moartea episcopului Sofronie din Crasnoearsch.

Cuvântări, predici: Mitropolitul Nicolae: Chemare (predică despre împărăția lui Dumnezeu).

Articole: Prot. N. A. Iliuzov: Femeia-mamă (un imn pentru ziua femeii); Arhiepiscop Vartolomeu: Sfinții din Siberia — făcători de minuni (sfârșitul); Prof. V. V. Cetărchin: Canonicitatea cărților Noului Testament în traducerea veche bisericească și critica biblică în timpurile noi; S. M. Alfeev: Vechea pictură bisericească rusă; Prof. protop. A. A. Ocnov: Necrolog + V. V. Cetărchin.

Di viața parohilor: Ciev: 30 ani dela întemeierea puterii sovietice în Ucraina; Cursc: Conferința protopopească; Saratov: Boboteaza în Saratov; Ulianov: Moartea fostului episcop Serafim; Tambov: Solemnitatea punerii pietrii fund mentale (14, IX-1947) și sfințirea bisericii de lemn (6, I-1948), clădită în cimitirul Sf. Petru și Pavel din Tambov.

vernul săconvoace din nou dieta pe Ianuarie 1699 și până atunci să amâne repartizarea impozitelor, ca ea să se facă pe baze noi, după recensământul ce se va face până atunci. (Szilagy, Monumenta comitalia regni Transylvaniae, XX, Bp. 1898, p. 407). Decizia în privința preoților români s'a adus în ședința din 23 XI 1698. Tot atunci însă se ordonă ancheta în tot Ardealul pentru conscrierea preoților care se unesc. „Au și fost întrebați despre aceasta și mulți au făcut declarația dorită. Dar au fost mulți și de aceia, cari nu voiau să și-l recunoască de cap pe papa nici în schimbul prospectelor favorabile” (Id. p. 59).

Ancheta s'a făcut exclusiv pe baza apelului imperial, manifestul trucat al lui Baranyi, cu cele 4 puncte + omnia, nu s'a luat în considerare. Pretorii și asesorii jurați aveau să le ceară preoților și sătenilor numai unicul punct cerut de împărat, recunoașterea papii. Dispariția majorității actelor acestei anchete se datorește poate și rezultatul ci neplăcut curții prozelitiste. Din puținele ei acte păstrate (din ținutul Bistriței (14 preoți), comitatul Dobâcii (31 pr.), comitatul Clujului (23 pr.), Țara Hațegului, Bârșii și Oltului, cursul de sus al Murașului (31 sate), districtul Orba și Trei Scaune (30 sate) a constatat S. Dragomir (*Ist. desrobirii*, 1920, p. 15-18) că 29 preoți au declarat că țin cu vlădica, 27 au răspuns echivoc (ținem cu vlădica, dacă nu ne schimbă legea, credem că și el ne-o ține) 58 au respins categoric ori ce unire. Nici un sat nu s'a declarat pentru unire, ci 276 categoric contra ei, 20 echivoc („ea e treaba popilor, dar dacă vom vedea că vreau să aducă între noi ceva înnoire, îl alungăm”. Un sat dobăcan (Totor?) a declarat mai grav: „rămânem în legea în care ne-am născut, dar dacă vom fi siliți, nu ne vom omori pentru ea”, altul (Blașfalău), „întrucât nu vedem scrisoare dela vlădica, să ne schimbăm legea, ne-o ținem cea părintească așa, ca până acum”).

Dieta din 20 I. — 20 II. 1699 prin art. 2 repartiză dări și pe preoții români din comitate (suma cea mai mare din toate pozițiile, 4950 fl.) dar cu nota ulterioară în dreptul ei, pe marginea filei; N. B. Acest impozit aruncat pe preoții români se suspendă usque ad cl-man S. Mts rezoluționem. (Szilagy, p. 411).

La curte încă nu se primi ca act acceptabil de unire cel prezentat de Baranyi. Raportul său însă și al dieiei, precum și încheierea păcii cu Turcii în 26 I. 1699 l-au indemnât pe Colonic să le dea armă nouă agenților săi pentru făurirea unirii; așa numita diplomă I leopardină, care ac-

CHEMARE

la praznicul dela Sf. Mănăstire Brâncoveanu

Și anul acesta, continuând o frumoasă tradiție ce s'a statornicit, hrumul sf. Mănăstiri Brâncoveanu, ce se prăznuște în ziua Adormirii Maicii Domnului (15 August), va fi un prilej de înalte trăiri și bucurii spirituale pentru C. Preoți și credincioșii cari își vor da osteneala să vină la Sf. Mănăstire (Sâmbăta de Sus).

Zilele de pregătire și praznicul însuși, în aceea natură binecuvântată, aduc mireasmă din viața sfântă a primilor creștini. Monahii Sf. Mănăstiri, în frunte cu starețul lor, însuși I. P. S. nostru Mitropolit NICOLAE, dau hrană sufletească trainică multelor mil de suflete flămânde de pâinea vieții veșnice. Toată pregătirea celor două săptămâni culminează însă în praznicul din ziua Adormirii Maicii Domnului, care nu are asemănare în frumusețea sa duhovnicească.

De aceea facem chemare stăruitoare către C. Preoțime și către toți credincioșii Bisericii noastre să-și dea osteneala drumului până la Sf. Mănăstire Brâncoveanu, pentru a se împărăși din marile binefaceri duhovnicești ale acestui incomparabil praznic creștinesc de cinștire a sfintei Maici a Domnului nostru Iisus Hristos T. R.

ceptă unirea cu condițiile coloniciene din 2 VI. 1698, nu cu cele imperiale din 14 Aprilie 1698.

Ea nu se cunoaște decât în ediția autentificată de Colonic în 28 II. 1699 ca o copie a unui decret semnat de împărat, de Kollonitz însuși și de omul său, vicecancelarul ardelean (N. 258), Bethlen II, 161), S. Kalnocky în 16 II 1699 (Nilles 227, Fiedler 375). Împăratul în decretule ce le dă în 26 Aug. și 12 Dec. 1699, în 19 III și 12 XII 1701 și în alte dați în chestia unirii n'o pomenește, numai apelul său din 14 April 1698 îl susține ca bază de unire. Diploma din 16—28 II. 1699 n'o cunosc decât agenții lui Colonic, tezuții și statul catolic ardelean, încât ne trezește bănuiala că ea e opera exclusivă a cardinalului, pentru uzul agenților săi, și că forma întâi în care a văzut lumina zilei e cea de preținsă copie din 28 II. 1699. (In 16 II. 1699 a ratificat împăratul pacea cu Turcii. (Arnth A.; Stahrenberg, 1853, p. 210. Cancelaria ardeleană era compusă din Colonic, Heveneși și Kalmok. Bethlen, I. c).

Diploma evită a pomeni manifestul de unire al protopopilor români și decretează unirea ca făcută în baza unor rapoarte neprecizate, dar o decretează în contradicție cu stipulațiunile ambelor părți contractante: împăratul (14 April 1698) și protopopii (7 X. 1698); „Ni-s'a relatat ca lucru sigur că neamul Românilor, Grecilor și Rutenilor, care până acum tânjea în stricăciunea schismei, luând lumină dumnezeiască în diversele părți ale regatelor noastre a Ungariei, Croației și Slavoniei, precum și în Transilvania și în părțile anexate ei, începe a reveni la unire și la sânul Sfintei Biserici Romane și a admite, mărturisiri și crede tot ce admite, mărturisește și crede Sfânta Maică Biserica Romano-Catolică și anume cele patru puncte în cari diferea mai mult până acum. (Le înșiră, apoi:) Noi deci voind a răspunde misiunii îndemnătoare de Rege Apostolic, prin prezenta am binevoit a declara ca atât bisericile înseși ale Uniților de rit grec cu Sfânta Biserica Romană, cât și persoanele bisericești și averile lor în numitele regate ale Ungariei, Croației și Slavoniei, precum și în Transilvania și în părțile anexate ei, să aibă a se bucura de acum înainte de scutirea bisericească de care se bucură și se folosesc de fapt, precum se știe, în baza sântelor canoane și a învoirii stăpânilor pământești, bisericile, persoanele bisericești și averile credincioșilor Sfintei Biserici Romane de rit latin.

(Continuare în Nr. viitor).

Șt. Lupșa

INFORMAȚIUNI

INTERNE:

În ședința Consiliului de Miniștri din ziua de 31 Iulie a. c., a fost aprobată noua Lege pentru regimul general al cultelor religioase. Ea cuprinde dispozițiuni generale în legătură cu libertatea organizării cultelor, raporturile dintre Stat și cultele religioase, activitatea și patrimoniul cultelor, raporturile dintre culte, situația învățământului religios și unele dispozițiuni finale și transitorii deosebit de importante.

Numărul prezent al Telegrafului Român fiind încheiat la apariția acestei legi de o importanță capitală, vom reveni în numărul viitor cu o discuție mai largă a principiilor și dispozițiilor pe care le cuprinde.

În ziua de 3 August a. c. s'a întors în Capitală delegația Bisericii ortodoxe române, în frunte cu I. P. S. Patriarh Justinian, venind dela sărbătoirea a 500 de ani dela întemeierea Bisericii ortodoxe ruse și dela Conferința Panortodoxă.

Cu același avion s'a întors și delegația Bisericii ortodoxe bulgare, în frunte cu I. P. S. Ștefan, Exarh al Bulgariei, care a plecat la Sofia. Delegația Bisericii ortodoxe române a fost primită de numeroase notabilități, în frunte cu d. Stanciu Stoian, ministrul Cultelor.

„Biserica bănățeană” din 18 Iunie a. c. prezintă darea de seamă asupra primului congres național-bisericesc al mitropoliei Banatului, ce a avut loc la Timișoara în 11—12 Iulie a. c. În cuvântul de deschidere, I. P. S. Mitropolit Vasile, după ce arată temeiurile istorice ale mitropoliei Banatului, închină „un gând de duioasă recunoștință filială mitropoliei Ardealului, mama ocrotitoare a Bisericii... bănățene timp de aproape un secol, ca și prealunatului și cu vrednicie încununatului ei mare Ierarh, pentru toată părinteasca iubire și pilduitoarea purtare de grijă, cu care au îmbrățișat Biserica Banatului în tot timpul cât făcea parte din acea provincie mitropolitană”.

Pe ordinea de zi a congresului, afară de problemele curente, a fost și cererea episcopiei Aradului de a fi afiliată mitropoliei Banatului.

La telegrama ce i s'a adresat din partea congresului, I. P. S. nostru Mitropolit Nicolae a răspuns printr'o telegramă de mulțumire „pentru simțămintele alese exprimate mitropoliei Ardealului și mie personal, rugând pe bunul Dumnezeu să binecuvinteze lucrările mitropoliei Banatului”.

Prin îngrijirea P. S. Episcop Dr. Antim Nica, a luat ființă la începutul anului 1948 Orfelinatul Eparhial „Cuvioasa Paraschiva” din Galați, pentru ocrotirea fetelor orfane și sărace din cuprinsul eparhiei. Capacitatea de cazare a localului este de 120 ocrotite. În prezent adăpostește 26 orfane recomandate de diferiți parohi și 27 copile primite dela Centrul de Ocrotire al Copiilor din Galați. Orfelinatul este pus sub îngrijirea monahiei Xenia Secăreanu, cu studii superioare și cu experiență în materia conducerii unui orfelinat, ajutată de alte 8 călugărițe și surori. Întreținerea orfelinatului este asigurată prin colecte în parohii. E vorba deci de o instituție a carității creștine, ce se orientează după modelul celei dela Sibiu.

La Academia teologică „Andreiană”-Sibiu s'a deschis Marți, 20 Iulie a. c., tabăra de vară a liceelor de fete din Giurgiu. Sunt 45 de eleve, sub conducerea d-lui prof. D. Brătioiu și a altor 7 profesoare. Ele vor sta în tabără aproape o lună.

Dr. Ioan P. Papp, prim președinte de curte de apel în pensie, unul dintre cei mai buni fii ai Bisericii, descendent din strămoși preoți și membru în adunările parohiale, protopopești și eparhiale ale Bisericii ardelenne, ctitor al bisericii din Șovata și binefăcător sub diferite forme, a donat pentru biblioteca Arhiepiscopiei ortodoxe române din Sibiu 1481 lucrări, în 2210 volume, cu caracter juridic, bisericesc, istoric, filosofic, beletristic și literar. Cărțile sunt frumos legate, cele mai multe în piele. Fapta aceasta mare a d-lui Dr. Ioan P. Papp vorbește dela sine și nu mai are nevoie de laude.

Congresul eparhial al Episcopiei armene, care s'a ținut în București la 25 Iulie a. c., a ales pe I. P. S. Arhimandrit Vaskhen Balgian ca episcop al Eparhiei armene. Guvernul și Ministerul Cultelor au avut ca reprezentant la această alegere pe P. C. Pr. Dr. I. Vască, Secretar general al Ministerului Cultelor.

EXTERNE

Ziarele din Moscova arată că patriarhii și reprezentanții Bisericii ortodoxe au discutat următoarele probleme bisericești de actualitate: 1. Vaticanul și Biserica ortodoxă; 2. Mișcarea ecumenică și Biserica ortodoxă; 3. Ierarhia clericală în Anglia; 4. Calendarul bisericesc.

La prima chestiune s'a adoptat în unanimitate o rezoluție, prin care se condamnă rolul activ al Vaticanului în ațățarea la un nou război și la luptă împotriva democrației în general.

Delegațiile Bisericii creștine ortodoxe, care au stat trei zile la Leningrad, au luat parte la slujbele religioase oficiate în catedralele acestui oraș și au făcut apoi o vizită la Petrodvorez (fostul oraș Peterhoff), unde au admirat fântânile refăcute.

La Leningrad delegații au vizitat Muzeul Apărării, Ermitage-ul, Academia ecleziastică și au luat parte la un concert al corului municipalității.

În interview-uri acordate corespondentului Agenției „Tass”, I. P. S. Justinian, Patriarhul României, I. P. S. Ciril, Mitropolitul Plovdoviv-ului și I. P. S. Timotei, Arhiepiscopul de Bialistok (Polonia), s'au arătat încântați de rezeziunea cu care s'a refăcut Leningradul, greu atins de războiu, și au admirat pițteata vie a credincioșilor ortodocși dela Moscova și Leningrad.

Arhiepiscopul de Canterbury a declarat, la conferința pentru pacea mondială, că e împotriva ațăț torilor la un nou războiu, împotriva bombe atomice și socotește necesară o alianță economică-comercială-cu Uniunea Sovietică.

Luni 19 Iulie a. c., d. prof. G. Vlădescu-Răcoasa, Ambasadorul R. P. R. în U. R. S. S., a dat o recepție în onoarea I. P. S. Patriarh Justinian și a delegației bisericești române. Au participat: I. P. S. Patriarh Alexei al Moscovei și întregii Rusii, alți fruntași ai Bisericii ruse, reprezentanții Bisericii ortodoxe veniți la Moscova; d. Karpov, președintele comitetului pentru chestiunile Bisericii ortodoxe ruse și locțiitorul său, Belisev, și membrii Ambasadei române.

Dela Administrația Telegrafului Român

Publicăm, în continuare, lista parohiilor care și-au plătit abonamentul pe anii 1947 și 1948 în ultimele două săptămâni:

Orăștie, Târlungeni, Streza-Cârțișoara, Țânțari, Drăguș, Bobohalma, Gurăului, Lăslău-român, Calbor, Ardeu, Sebeșel, Săcel-Săliște, Cristian-Brașov, Nădăștia de sus, Vurpăr, Agnita, Noerich Brașov-Stupini, Cineșor, Prihodiște, Crizbav, Corbi Răhău, Răchita-Purcăreșt, Poplaca, Sibiu-Inferior II.

Mulțumim călduros P. C. Parohi respectivi și nădăduim că pilda acestora va fi urmată de toate parohiile și abonații Telegrafului Român. Altfel, ne vom vedea siliți să trimitem ziarul cu ramburs, în primul rând pentru abonamentul pe 1947, încercând astfel plata abonamentului cu cheltuelile de ramburs.

Nr. 2813/1948.

7 1-1

Comunicat

La cancelariile Cons. eparhial din Caransebeș este vacant postul de șef contabil.

Salariul este prevăzut în bugetul Statului cu coef. de funcț. 3,50, pentru care Episcopia ort. rom. a Caransebeșului nu-și ia nicio răspundere în caz de neplătă.

Recurenții trebuie să aibă la bază absolvirea școlii superioare comerciale și diploma de contabil.

Cererile vor fi înaintate pe adresa Consiliului eparhial până cel mai târziu la data de 30 August a. c.

Caransebeș, la 23 Iulie 1948.

Consiliul eparhial